
KONSULTĀCIJU DOKUMENTS
par noteikumu par vienotā dabasgāzes pārvades un
uzglabāšanas sistēmas operatora un dabasgāzes pārvades
sistēmas operatora sertificēšanu projektu

2016.gada 15.decembris

Rīga

Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

SATURA RĀDĪTĀJS

I	Konsultāciju dokumenta mērķis.....	3
II	Noteikumu projekta nepieciešamība.....	3
III	Papildu informācija	4

Pielikumā:

Lēmuma projekts "Noteikumi par vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora un dabasgāzes pārvades sistēmas operatora sertificēšanu"

I Konsultāciju dokumenta mērķis

Konsultāciju dokumenta (turpmāk – Dokuments) mērķis ir uzzināt tirgus dalībnieku viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektu "Noteikumi par vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora un dabasgāzes pārvades sistēmas operatora sertificēšanu" (turpmāk – Noteikumu projekts).

II Noteikumu projekta nepieciešamība

Lai izveidotu vienotu enerģijas tirgu kopienas ietvaros, Eiropas Parlaments un Padome 2009.gada 13.jūlijā pieņēma Direktīvu 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (turpmāk – Direktīva 2009/73/EK). Viens no Direktīvas 2009/73/EK mērķiem ir efektīva dabasgāzes tīkla darbību nodalīšana no ražošanas un tirdzniecības darbībām.

Pārņemot Direktīvas 2009/73/EK prasības, 2016.gada 11.februārī tika pieņemti grozījumi Enerģētikas likumā, no kuriem izriet, ka likumdevējs par efektīvāko risinājumu ir uzskatījis pilnu dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora īpašumtiesību nodalīšanu no energoapgādes komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību.

Vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora īpašumtiesību nodalīšana ir uzskatāma par pabeigtu brīdī, kad minētais operators izpilda visus Enerģētikas likuma 114.pantā noteiktos neatkarības nosacījumus. Pirms komersantu apstiprina un norīko par pārvades sistēmas operatoru, to sertificē saskaņā ar Enerģētikas likuma 115.pantā noteikto kārtību.

Enerģētikas likuma 114.panta otrā daļa noteic, ka vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators un dabasgāzes pārvades sistēmas operators atbilst sertificēšanas prasībām, ja ir izpildījis abus šādus nosacījumus:

1) ievēro attiecīgi šā likuma 111.panta trešajā vai ceturtajā daļā noteiktās neatkarības prasības;

2) veic šajā likumā un Eiropas Savienības tiesību aktos pārvades sistēmas operatoram noteiktos pienākumus, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr.1775/2005 atcelšanu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā Nr.994/2010 par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un Padomes Direktīvas 2004/67EK atcelšanu un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā Nr.1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību noteiktos pienākumus.

Savukārt Enerģētikas likuma 114.panta trešā daļa noteic, ka gadījumā, ja iesniegumu par sertificēšanu iesniedz vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators vai dabasgāzes pārvades sistēmas operators, kuru kontrolē kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešajām valstīm, tad papildus minētā panta pirmās daļas nosacījumiem vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators vai dabasgāzes pārvades sistēmas operators apliecina, ka attiecīgā sistēmas operatora sertificēšana neapdraudēs Eiropas Savienības dalībvalstu energoapgādes drošumu.

No Enerģētikas likuma 114.panta ceturtais daļas izriet Regulatora pienākums noteikt, kādi dokumenti un informācija ir iesniedzama, lai apliecinātu Enerģētikas likuma 114.panta otrās un trešās daļas prasību izpildi. Saskaņā ar Enerģētikas likuma pārejas noteikumu 45.punktu līdz brīdim, kad Regulators pieņem lēmumu par vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora sertificēšanu, dabasgāzes pārvades sistēmas operatora pienākumus pilda dabasgāzes apgādes komersants, kuram izsniegta licence dabasgāzes pārvadei.

Atbilstoši Enerģētikas likuma pārejas noteikumu 44.punktam Enerģētikas likuma 114.pants stāsies spēkā 2017.gada 31.decembrī. Enerģētikas likuma pārejas noteikumu 38.punkta 3.apakšpunkts noteic Regulatoram pienākumu minētos noteikumus izdot līdz 2017.gada 1.aprīlim.

Noteikumu projekts ir sagatavots atbilstoši Enerģētikas likuma 114.panta ceturtajā daļā noteiktajam.

III Papildu informācija

Priekšlikumus un komentārus par Noteikumu projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, kā arī elektroniskā formā, nosūtot tos uz elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv līdz 2017.gada 16.janvārim.

Priekšsēdētājs

R.Irkliis

Noteikumi par vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora un dabasgāzes pārvades sistēmas operatora sertificēšanu

*Izdoti saskaņā ar Enerģētikas likuma
114.panta ceturto daļu un likuma
"Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem"
25.panta pirmo daļu*

I. Vispārīgais jautājums

1. Noteikumi nosaka:
 - 1.1. kādus dokumentus un informāciju dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators un dabasgāzes pārvades sistēmas operators (turpmāk – sistēmas operators) iesniedz Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk – regulators), lai apliecinātu sistēmas operatora atbilstību Enerģētikas likuma 114.panta otrajā un trešajā daļā noteiktajām sertificēšanas prasībām;
 - 1.2. kārtību, kādā sistēmas operators sniedz regulatoram informāciju par apstākļiem, kuri varētu ietekmēt sistēmas operatora atbilstību sertificēšanas prasībām;
 - 1.3. kārtību, kādā Regulators izvērtē un sniedz atzinumu par apstākļiem un sistēmas operatora plānoto darījumu ietekmi uz sistēmas operatora atbilstību sertificēšanas prasībām.

II. Sistēmas operatora sertificēšana un neatkarības izvērtēšana

2. Lai apliecinātu sistēmas operatora atbilstību Enerģētikas likuma 114.panta otrās daļas 1.punktā noteiktajām prasībām, sistēmas operators iesniedz šādus dokumentus un informāciju:
 - 2.1. apliecinājumu, ka sistēmas operatora kapitāla daļu (akciju) turētājs, tostarp patiesais labuma guvējs, tiešā vai netiešā veidā nav energoapgādes komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, kapitāla daļu (akciju) turētājs vai patiesais labuma guvējs. Apliecinājumam pievieno sistēmas operatora dalībnieku (akcionāru) reģistru, informāciju par tiem komersantiem, kuros sistēmas operatora kapitāla daļu (akciju) turētājs tiešā vai netiešā veidā ir kapitāla daļu (akciju) turētājs, un citus dokumentus, kas sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par sistēmas operatora īpašniekiem, patiesajiem labuma guvējiem un tirgus dalībnieku struktūru;
 - 2.2. apliecinājumu, ka persona, kas ieceļ sistēmas operatora padomes vai valdes locekļus, vai tādu institūciju locekļus, kurām ir tiesības pārstāvēt sistēmas operatoru, dabasgāzes pārvades sistēmu vai Inčukalna pazemes gāzes krātuvi, nevar tiešā vai netiešā veidā iecelt tāda energoapgādes komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, padomes, valdes vai tādu institūciju locekļus, kurām ir tiesības pārstāvēt šādu komersantu. Apliecinājumam pievieno dokumentus, kuri noteic personas, kas ieceļ sistēmas operatora padomes vai valdes locekļus, vai tādu institūciju locekļus, kurām ir tiesības pārstāvēt sistēmas operatoru,

- dabasgāzes pārvades sistēmu vai Inčukalna pazemes gāzes krātuvi, tiesības un pienākumus, kā arī dokumentus, kas apliecina, ka minētās personas nav tiesīgas iecelt pārvaldes institūciju locekļus energoapgādes komersantā, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību;
- 2.3. sistēmas operatora statūtus, padomes un valdes locekļu darba līgumus vai citus civiltiesiskus līgumus, uz kuru pamata padomes un valdes locekļi darbojas sistēmas operatorā un kas apliecina, ka viena un tā pati persona nevar vienlaikus ieņemt sistēmas operatora padomes vai valdes locekļa amatu energoapgādes komersantā, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību;
 - 2.4. apliecinājumu, ka viena un tā pati persona vai personas, kuras tieši vai netieši kontrolē sistēmas operatoru, dabasgāzes pārvades sistēmu vai Inčukalna pazemes gāzes krātuvi, tieši vai netieši nekontrolē energoapgādes komersantu, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, un neizmanto jebkādas tiesības šādā komersantā. Apliecinājumam pievieno dokumentus (piemēram, līgumus), kas pamato, ka vienai un tai pašai personai vai personām, kuras tieši vai netieši kontrolē sistēmas operatoru, dabasgāzes pārvades sistēmu vai Inčukalna pazemes gāzes krātuvi, nav tiesību izmantot energoapgādes komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, aktīvus vai to daļu, kā arī dokumentus, kas pamato, ka šādai personai vai personām nav izšķirošas ietekmes attiecībā uz energoapgādes komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, pārvaldes institūciju sastāvu, balsošanu vai lēmumiem, kas atsevišķi vai kopā faktiski vai juridiski dod iespēju izšķiroši ietekmēt šādu energoapgādes komersantu;
 - 2.5. apliecinājumu, ka sistēmas operatoru, dabasgāzes pārvades sistēmu vai Inčukalna pazemes gāzes krātuvi nekontrolē valsts pārvaldes institūcija, kas kontrolē energoapgādes komersantu, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, ja šo noteikumu 2.1., 2.2., 2.3. vai 2.4.punktā minētā persona ir Latvijas Republika;
 - 2.6. informāciju par sistēmas operatora rīcībā esošu personālu (darbinieku skaitu un kvalifikāciju) un tehniskajiem resursiem katra attiecīgā Enerģētikas likumā noteiktā sistēmas operatora pienākuma veikšanai. Ja kāda no Enerģētikas likumā noteiktā sistēmas operatora pienākuma veikšanai sistēmas operators izmanto ārpalpojumu, šajā punktā noteiktajai informācijai sistēmas operators pievieno ārpalpojumu sarakstu, norādot pakalpojumu sniedzēju un pamatojot pakalpojuma sniedzēja izvēli;
 - 2.7. dokumentus, kas apliecina, ka sistēmas operatoram pieder pārvades darbības veikšanai vajadzīgie aktīvi, tostarp pārvades sistēma, un vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram pieder vai attiecīgās licences termiņā nodota lietošanā Inčukalna pazemes gāzes krātuve vai tās daļa;
 - 2.8. apliecinājumu, ka sistēmas operators atbilstoši Enerģētikas likuma 15.panta ceturtajai daļai nodrošina tās komerciālās informācijas konfidencialitāti, ko tas ieguvis no sistēmas lietotājiem un tirgus dalībniekiem, pildot savus pienākumus. Apliecinājumam pievieno sistēmas operatora veikto darbību komerciālās informācijas konfidencialitātes nodrošināšanai aprakstu, kā arī dokumentu (piemēram, instrukciju), kurā ietvertas atbildīgo darbinieku tiesības un pienākumi rīcībai ar komerciālu informāciju. Ja sistēmas operators izmanto informācijas tehnoloģijas (tostarp pērk informācijas tehnoloģiju pakalpojumus), apliecinājumam pievieno sertificēta informācijas tehnoloģiju (sistēmu) auditora atzinumu par to, ka informācijas tehnoloģijas nodrošina tās komerciālās informācijas konfidencialitāti, kuru sistēmas operators ir ieguvis, pildot savus pienākumus;

- 2.9. apliecinājumu, ka sistēmas operators nodrošina taisnīgu un vienlīdzīgu attieksmi pret sistēmas lietotājiem un tirgus dalībniekiem, pastāvot vienādiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem. Apliecinājumam pievieno aprakstu par darbībām, ko sistēmas operators veic, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem, kā arī tādu līgumu paraugus, kas tiek slēgti ar sistēmas dalībniekiem un tirgus dalībniekiem;
- 2.10. apliecinājumu, ka energoapgādes komersantam, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, nav iespēju ietekmēt sistēmas operatora darbību, ja sistēmas operators ar šādu komersantu kopīgi izmanto pakalpojumus (piemēram, mītni u.tml.). Apliecinājumam pievieno aprakstu, kurā ietverti pasākumi, kas tiek veikti, lai nepieļautu energoapgādes komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, ietekmi uz sistēmas operatora neatkarību un dokumentus, kas apliecina jebkādu interešu konfliktu neesamību (piemēram, dokumentus, kas apliecina, ka pakalpojumi no energoapgādes komersanta, kas nodarbojas ar dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, tiek saņemti, balstoties uz tirgus apstākļiem).
3. Lai sistēmas operators atbilstu Enerģētikas likuma 15.panta ceturtajā daļā noteiktajai prasībai nodrošināt komerciālās informācijas konfidencialitāti, kuru tas, pildot savus pienākumus, ir saņēmis, sistēmas operators patstāvīgi nodrošina vismaz šādus pakalpojumus vai nodrošina, ka vismaz šādi pakalpojumi netiek pirkti no komersantiem, kas veic dabasgāzes vai elektroenerģijas ražošanu vai tirdzniecību, un to saistītajiem komersantiem:
 - 3.1. biznesa plānošanas un analīzes pakalpojums;
 - 3.2. risku vadības un apdrošināšanas pakalpojums;
 - 3.3. juridiskā nodrošinājuma pakalpojums;
 - 3.4. regulācijas jautājumu koordinācijas pakalpojums;
 - 3.5. finanšu resursu nodrošināšanas un pārvaldības pakalpojums.
4. Lai apliecinātu sistēmas operatora atbilstību Enerģētikas likuma 114.panta otrās daļas 2.punktā noteiktajām prasībām, sistēmas operators iesniedz informāciju:
 - 4.1. par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr.715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr.1775/2005 atcelšanu 4., 12.panta 1.un 2.punktā, 14., 15.panta 1., 2. un 3.punktā, 16., 17., 18., 19., 20., 21.panta 1., 2. un 3.punktā, 22.pantā, kā arī 1.pielikumā noteikto pienākumu izpildi;
 - 4.2. par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr.1227/2011 par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību 3., 4., 8., 9. un 15.pantā noteikto pienākumu izpildi;
 - 4.3. par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā Nr.994/2010 par gāzes piegādes drošības aizsardzības pasākumiem un Padomes Direktīvas 2004/67/EK atcelšanu noteikto gāzes piegādes drošības aizsardzības noteikumu ievērošanu.
5. Ja iesniegumu par sertificēšanu iesniedz sistēmas operators, kuru kontrolē kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešajām valstīm, tad papildus šo noteikumu 2., 3. un 4.punkta nosacījumiem sistēmas operators apliecina, ka attiecīgā sistēmas operatora sertificēšana neapdraudēs Eiropas Savienības dalībvalstu energoapgādes drošumu. Minētajam apliecinājumam pievieno personas vai personu no trešās valsts vai trešajām valstīm darba līgumus, amata aprakstus un citus dokumentus, uz kuru pamata minētās personas darbojas sistēmas operatorā, kā arī pamatotu un izvērstu skaidrojumu par apstākļiem, kuru dēļ minētās personas vai personu tiesības un pienākumi sistēmas operatorā nevar ietekmēt Eiropas Savienības dalībvalstu energoapgādes drošumu.

III. Sistēmas operatora ziņojumi

6. Sistēmas operators katru gadu līdz 1.aprīlim rakstveidā iesniedz regulatoram ziņojumu par sistēmas operatora atbilstību sertificēšanas prasībām iepriekšējā kalendārajā gadā. Ziņojumam pievieno dokumentus un informāciju atbilstoši šo noteikumu 2., 3., 4., un 5.punktā noteiktajam.
7. 5 dienu laikā no šo noteikumu 6.punktā noteiktā ziņojuma iesniegšanas regulatorā dienas sistēmas operators to publicē savā mājaslapā internetā.
8. Sistēmas operators nekavējoties, bet ne vēlāk kā 10 dienu laikā no dienas, kad sistēmas operatoram par to kļuvis zināms, informē regulatoru:
 - 8.1. par visiem apstākļiem, kuru dēļ kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešajām valstīm varētu iegūt kontroli pār dabasgāzes pārvades sistēmu vai sistēmas operatoru;
 - 8.2. par visiem plānotajiem darījumiem, kuru dēļ būtu atkārtoti jāizvērtē sistēmas operatora atbilstība sertificēšanas prasībām.
9. Ja sistēmas operatora iesniegtie dokumenti un informācija ir nepietiekama vai neprecīza, regulators var pieprasīt papildu informāciju.
10. Regulators, saņemot šo noteikumu 6. vai 8.punktā norādīto informāciju, Administratīvā procesa likumā noteiktajā termiņā un kārtībā to izvērtē un sniedz atzinumu par apstākļu un plānoto darījumu ietekmi uz sistēmas operatora atbilstību sertificēšanas un neatkarības prasībām.

IV. Noslēguma jautājumi

11. Iesniedzot pirmo iesniegumu sistēmas operatora sertificēšanai, vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators papildus šo noteikumu 2.8.apakšpunktā noteiktajai informācijai iesniedz aprakstu par dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora nodalīšanas no vertikāli integrēta energoapgādes komersanta procesu. Aprakstam pievieno informāciju par to, kā atbilstoši Energētikas likuma 111.panta trešās daļas 6.punktam tika nodrošināts, ka komerciālā informācija, ko dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators ir ieguvis, darbojoties kā daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, nodalīšanas rezultātā netika nodota tādām dabasgāzes apgādes komersantam, kas nodarbojas ar dabasgāzes ražošanu vai tirdzniecību.
12. Noteikumi stājas spēkā 2018.gada 1.janvārī.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija Direktīvas 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu.

Priekšsēdētājs

R.Irkliis